

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Procedură și ghid pentru desfășurarea activității de tutorat

Universitatea Transilvania din Brașov

Prevenire a abandonului

Tranziție

DESPRE MĂSURĂ

Conform legislației în vigoare, studenții au dreptul la sprijin din partea unui tutore de an/serie/grupă în timpul studiilor, cu care pot discuta despre probleme referitoare la parcursul lor academic și integrarea în mediul universitar.

Începând cu anul universitar 2025-2026, **Universitatea Transilvania din Brașov** a elaborat un nou cadru de reglementare internă a organizării și desfășurării activității de tutorat la nivelul fiecărei facultăți, regulamentul adoptat descriind atribuțiile, caracteristicile și obligațiile tutorilor.

De asemenea, pentru a sprijini activitatea tutorilor din universitate, o echipă formată din cadre didactice și personal administrativ din cadrul instituției a elaborat un ghid pentru tutorii de anul I. Ghidul abordează tranziția către învățământul superior, predictorii ai riscului de abandon universitar și competențele necesare tutorilor, oferind totodată exemple concrete de activități prin care studenții pot fi sprijiniți în adaptarea la mediul universitar, menținerea motivației pentru învățare, dezvoltarea strategiilor de învățare, gestionarea stresului, crearea unor relații sociale stabile și consolidarea competențelor academice, digitale și interpersonale.

OBIECTIVE

Sprijinirea tranziției la mediul universitar a studenților de anul I

Îmbunătățirea procedurilor asociate activității de tutorat

Dezvoltarea mecanismelor prin care este realizată activitatea de tutorat la nivelul universității

GRUP ȚINTĂ / BENEFICIARI

- **Beneficiari direcți:** cadrele didactice cu rol de tutori
- **Beneficiari indirecti:**
 - comunitatea studentescă
 - întreaga comunitate universitară

REGLEMENTAREA TUTORATULUI

Activitatea de tutorat academic este definită drept „ansamblul articulat de activități și măsuri orientate către sprijinirea și îndrumarea studenților cu scopul de a facilita integrarea în învățământul universitar”.

Activitatea de tutorat se realizează cel puțin o dată pe lună, se poate desfășura inclusiv individual sau în grupuri mici, în funcție de nevoile studenților, iar aceștia pot solicita sprijin tutorelui atât fizic, cât și on-line.

Tutorele de an este un cadru didactic desemnat de către Consiliul facultății, la propunerea directorului de departament, pe o perioadă de 3 sau 4 ani (pentru ciclurile de licență), respectiv 2 ani (pentru cele de masterat), astfel încât să asigure continuitatea activității pentru respectiva promoție. Datele de contact ale acestuia sunt publicate pe site-ul facultății.

În vederea unei bune informări a tutorilor de an cu privire la rolul acestora, prodecanul responsabil cu activitatea studenților organizează la începutul anului o întâlnire de orientare cu toți tutorii de an.

Tutorii de an trebuie să dea dovadă de integritate morală și profesională și de disponibilitate și să posede competențe organizatorice, de comunicare, de management al grupului, de relaționare cu grupuri diverse. Printre obligațiile acestora se numără:

- promovarea egalității de tratament;
- tratarea în egală măsură a tuturor problemelor cu care se confruntă studenții pe care îi îndrumă;
- respectarea diversității sub toate formele sale;
- respectarea deplină a confidențialității asupra informațiilor aflate și comunicate în cadrul îndrumării și/sau consilierii studenților în probleme ce țin de persoana acestora;
- informarea prodecanului responsabil cu studenții sau prodecanului responsabil cu activitatea didactică cu privire la situațiile care împiedică adaptarea și reușita academică a studenților sau diverse situații ce necesită o intervenție decizională de la un alt nivel ierarhic.

Responsabilitățile tutorilor de an față de studenți

- ✓ Facilitarea înțelegerii modului de organizare și funcționare a structurilor universității (facultăți/departamente, structuri de conducere, structuri suport etc.);
- ✓ Prezentarea și accesibilizarea documentelor specifice parcursului universitar (Carta Universității, Regulamentul privind activitatea profesională a studenților, planul de învățământ al promoției etc.), a modului de desfășurare a activității pe baza sistemului de credite transferabile, precum și a modului de utilizare a resurselor digitale (contul de email instituțional, platforma e-learning, serviciul Intranet, aplicația Student@UniTBv.ro);
- ✓ Sprijinirea alegerii responsabililor de an și/sau de grupă și stabilirea responsabilităților acestora față de colegii săi, față de tutore și/sau alte persoane/structuri din facultate/universitate;
- ✓ Facilitarea creării de relații interpersonale constructive la nivelul grupelor de studenți;
- ✓ Facilitarea comunicării studenților cu factorii de decizie (cadre didactice care predau la program, decanat/rectorat);
- ✓ Asistarea studenților în vederea facilitării accesului la resursele universității (bibliotecă, săli de sport, laboratoare etc.);
- ✓ Informarea studenților cu privire la oportunități științifice, sociale, culturale, sportive care pot consolida/suplimenta experiența de învățare academică;
- ✓ Informarea și orientarea studenților în privința oportunităților de continuare a studiilor la nivel masterat și doctorat, în legătură cu derularea unor mobilități sau activități de practică de specialitate;
- ✓ Organizarea de întâlniri cu practicieni ai profesiilor relevante pentru specializarea studenților, cu reprezentanți ai mediului social, cultural și de afaceri;
- ✓ Asistarea studenților în luarea unor decizii personale (ex. probleme de sănătate care necesită întreruperea studiilor), precum și în rezolvarea unor probleme administrative curente;
- ✓ Implicarea studenților în activități de evaluare a calității actului didactic, voluntariat;
- ✓ Organizarea unor activități extracurriculare (dezbateri, ateliere, excursii tematice) cu studenții pe care îi îndrumă cu scopul creșterii sentimentului de apartenență la comunitatea academică a universității;
- ✓ Participarea la ceremonia de deschidere a anului universitar, respectiv ceremonia de absolvire, precum și la alte evenimente din viața studentescă a promoției pe care o îndrumă.

GHID PENTRU TUTORII DE AN

Primul capitol al ghidului prezintă informații referitoare la adaptarea la mediul universitar și la activitatea de tutorat, prin prisma literaturii de specialitate în domeniu. Rolurile tutorilor identificate în acest ghid constau în:

- Oferirea de suport academic și personal studenților pe perioada studiilor;
- Stimularea sentimentului de apartenență;
- Dezvoltarea abilităților academice și personale;
- Ghidarea studenților în familiarizarea cu mediul universitar;
- Informarea și îndrumarea cu privire la aspecte academice și/sau profesionale;
- Îndrumarea studenților în identificarea soluțiilor potrivite pentru depășirea obstacolelor întâmpinate în tranziția la mediul universitar;
- Monitorizarea parcursului studenților și acordarea de feedback privind evoluția acestora.

Există și câteva mențiuni referitoare la potențiale obstacole în buna desfășurare a activității de tutorat, printre care lipsa unei formări explicite în direcția tutoratului și lipsa disponibilității pentru activitățile de tutorat a cadrelor didactice.

Ghidul descrie principalele forme de organizare a activităților de tutorat, acestea putând fi desfășurate la nivel individual sau de grup. De asemenea, este prezentată și posibilitatea organizării unui sistem de tutorat prin intermediul studenților tutori (peer-tutoring), care poate lua mai multe forme: între studenți de vârste diferite sau din ani de studiu diferiți, tutorat reciproc (în care rolurile se inversează între cei doi studenți, în funcție de competențele și nevoile fiecăruia), între studenți de aceeași vârstă sau din același an (de regulă fiind vorba de studenți cu niveluri diferite de înțelegere a disciplinelor de studii sau cu competențe diferite, pentru a oferi sprijin punctual pentru rezolvarea unei dificultăți întâmpinate de unul dintre cei doi).

În ceea ce privește caracteristicile tutorelui, publicația evidențiază următoarele:

- Disponibilitate pentru discuții cu studenții;
- Diplomație și abilitatea de a gestiona situații conflictuale;
- Obiectivitate;
- Empatie;
- Abilitatea de a crea un parteneriat bazat pe respect reciproc și deschidere cu studenții;
- Cunoașterea studenților;
- Autenticitate;
- Ascultare activă;
- Capacitate dezvoltată de reflecție și sinteză;
- Capacitatea de a dezvolta autonomia și reziliența în rândul studenților;
- Lucrul în echipă;
- Capacitatea de a lua decizii sub presiune și a rezolva probleme;
- Proactivitate;
- Creativitate;
- Coerență și consecvență;
- Gândire critică;
- Competențe digitale avansate, în special utile în context academic și/sau profesional.

Pe lângă aspectele generale referitoare la activitatea de tutorat, ghidul conține și informații cu privire la tranziția la mediul universitar. În primul rând, prezintă cele 4 dimensiuni ale adaptării la mediul universitar, și anume: adaptarea academică, adaptarea socială, adaptarea emoțională și sentimentul de apartenență la instituție și la comunitatea studențească și universitară din care face parte. Ulterior, sunt detaliați principalii predictorii ai adaptării la mediul universitar, autorii făcând referire la factori sociali sau externi (mărimea instituției, mediul socio-economic de proveniență al studenților, compoziția familiei și nivelul de educație al părinților acestora, genul, statutul pe piața muncii etc.) și la factori psihologici sau educaționali (implicarea în învățare, motivația pentru învățare, strategiile de învățare utilizate etc.).

În vederea facilitării adaptării la mediul universitar, rolul tutorilor este crucial, acesta ocupându-se de promovarea dezvoltării competențelor transversale, crearea unui mediu care facilitează creșterea rezilienței studenților, dezvoltarea abilităților de management al timpului și al vieții personale și profesionale în rândul studenților îndrumați, sprijinirea integrării sociale și a dezvoltării sentimentului de apartenență de către studenți și oferirea de sprijin în înțelegerea modului de organizare a studiilor universitare și în cunoașterea facilităților disponibile în cadrul universității.

Următoarele capitole prezintă informații referitoare la motivația și implicarea în învățare a tinerilor și a studenților, strategiile de învățare și autonomia în învățare în context universitar, relațiile sociale și importanța suportului social în cadrul comunității studențești, managementul stresului la studenți, utilizarea eficientă a resurselor digitale specifice mediului universitar (e-mail, platforme de comunicare, inteligența artificială, site-uri sau platforme utile în activitatea de cercetare a studenților – Google Scholar, Mendeley –, instrumente colaborative de lucru – Google Drive, Office 365 sau Dropbox –, platforme de cursuri online).

Toate capitolele conțin exemple de activități practice pe care tutorii le pot face cu studenții tutorați, precum și resursele necesare pentru realizarea acestora (ex. fișe de lucru). Câteva dintre acestea sunt prezentate în paginile următoare.

GHID PENTRU TUTORII DE AN

EXEMPLE PRACTICE PENTRU TUTORI

Formularea obiectivelor de tip SMART

Activitatea constă în clarificarea, prin discuții și dezbateri în cadrul grupului, a rolului obiectivelor în context academic, profesional și personal, prin întrebări ajutătoare lansate de facilitator, ca ulterior studenții să aleagă câte un obiectiv pe fiecare plan pe baza cărora să lucreze în cadrul activității. Facilitatorul oferă indicații privind formularea unui obiectiv SMART (Specific, Măsurabil, Realizabil - poate fi atins, Realist, Încadrat în timp) ca studenții să reformuleze obiectivele de la care au pornit. La finalul activității are loc o discuție de grup, prin care se verifică și îmbunătățesc obiectivele formulate de participanți.

Prezentarea unor metode de luare a unei decizii

Această activitate familiarizează studenții cu două modele distincte de luarea a deciziei, modelul DECIES și tehnica SWOT. În cadrul activității, facilitatorul dispune de fișe de lucru pentru participanți pe baza cărora să se familiarizeze cu cele două modele și să exerseze utilizarea acestora pentru formularea unor decizii din viața profesională, academică sau personală.

Prezentarea și evaluarea unor strategii de învățare utilizate adesea de studenți

Activitatea se desfășoară prin autoaplicarea Chestionarului strategiilor de învățare elaborat Pintrich et al. (1993) de către studenți. Ulterior, se discută rezultatele acestora și se oferă clarificări referitoare la strategiile de învățare incluse în chestionar (repetiția, elaborarea, organizarea, gândirea critică, autoreglarea metacognitivă), precum și la avantajele și dezavantajele acestora.

Explicarea modului de realizare a unui jurnal de învățare

Facilitatorul invită studenții să reflecteze asupra unei experiențe de învățare recente în baza unui set de întrebări. În urma exercițiului, se face debrief și se oferă sfaturi pentru continuarea reflecției asupra învățării, prin realizarea unui jurnal.

EXEMPLE PRACTICE PENTRU TUTORI

Realizarea hărților conceptuale

Facilitatorul oferă informații despre realizarea unei hărți conceptuale și furnizează exemple din cadrul cursurilor/seminarelor pe care le susține. De asemenea, invită studenții să realizeze la rândul lor o hartă conceptuală pentru o unitate de învățare și le pune la dispoziție și resurse digitale pentru facilitarea realizării.

Activități de cunoaștere și coeziune între studenți

O activitate de cunoaștere propusă constă în Bingo uman. Facilitatorul invită studenții să caute în grupul lor câte o persoană diferită pentru fiecare cadran al jocului de bingo. Este declarat câștigător primul student care descoperă câte o persoană pentru fiecare cadran, ulterior prezentându-le celorlalți participanți numele și câteva detalii despre ceea ce i-au povestit colegii notați.

O altă activitate propusă pleacă de la conceptul Ferestrei Johary. Aceasta prezintă 4 cadrane (denumite „ferestre”), împărțite astfel: fereastra deschisă (ceea ce o persoana cunoaște despre sine și este cunoscut de către ceilalți - „eu știu și ei știu”); fereastra oarbă (ceea ce este necunoscut persoanei despre sine, dar este cunoscut de alții - „eu nu știu, dar ei știu”); fereastra închisă (ceea ce o persoana știe despre ea, dar ceilalți nu știu - „eu știu, dar ei nu știu”); fereastra necunoscută (ceea ce nici persoana, nici ceilalți nu știu despre ea - „eu nu știu și nici ceilalți nu știu”). Facilitatorul va pune la dispoziția participanților o listă de atribute ale oamenilor și-i va invita, inițial, să noteze cel puțin 10 caracteristici care îi descriu cel mai bine pe ei înșiși. Ulterior, fiecare student va solicita altor 4 participanți să aleagă 5 caracteristici pe care ei le consideră reprezentative pentru acesta. Având caracteristicile autoatribuite și pe cele atribuite de colegi în față, fiecare student va completa în fereastra Johary atributele specifice fiecărui cadran. La final, studenții vor reflecta pornind de la o serie de întrebări înaintate de facilitator.

În cadrul ghidului mai este propusă o activitate de coeziune pornind de la conceptul emisiunii Arena leilor. Împărțiți pe echipe de 3-5 persoane, studenții vor elabora un produs comun al echipei pe care ulterior îl vor prezenta în fața unui juriu pentru a fi votată cea mai bună prezentare/invenție. Sarcina de lucru poate fi adaptată în funcție de domeniul de studii, de scopul întâlnirii sau de alte aspecte la alegerea facilitatorului.

EXEMPLE PRACTICE PENTRU TUTORI

Activități de conștientizare a nivelului de stres experimentat, a modului de manifestare a stresului și de identificare a unor resurse și soluții pentru gestionarea acestuia (fișe de lucru, discuții)

Sub îndrumarea facilitatorului, studenții își autoadministrează Inventarul stresului cotidian elaborat de Pavalache-Ilie & Rioux (2018), iar ulterior au loc discuții ghidate de facilitator pentru interpretarea rezultatelor (sub confidențialitate).

A doua activitate referitoare la stresul academic vizează o mai bună conștientizare a percepției studenților față de stresul pe care îl simt. Studenții vor fi invitați să deseneze în câte un cadran răspunsurile la următoarele întrebări: Ce este stresul pentru mine? (definirea stresului); Ce simt în legătură cu stresul? (emoțiile față de stres); Pe ce sau pe cine mă pot baza pentru a gestiona stresul? (resursele disponibile); Cum pot depăși această situație? (posibile soluții). La final, are loc o activitate de debrief pe baza unor întrebări adresate de facilitator.

Următoarele două activități vizează modul de reacție la stres și reacțiile în alte situații dificile. Facilitatorul invită studenții să se gândească la o experiență stresantă din viața lor și să ilustreze modul în care s-au manifestat mimica, gesturile, vocea și corpul lor în momentele respective, iar ulterior vor discuta în grup despre modalități pentru a evita anumite reacții nedorite sau nesănătoase. Prin cealaltă activitate studenții identifică situații în care au experimentat tristețe, nemulțumire față de sine, nervozitate, nesiguranță pe propria persoană, iar facilitatorul le oferă ulterior indicații pentru a reflecta la resursele pe care le au disponibile pentru a trece mai ușor peste momentele dificile (persoane, activități relaxante etc.).

Discuții referitoare la utilizarea platformelor de comunicare online

Pornind de la câteva indicații referitoare la principalele platforme utilizate în comunicarea online oficială sau informală în cadrul universității/facultății, facilitatorul poate oferi câteva scenarii în baza cărora studenții să discute ce platformă de comunicare ar alege și cum ar decurge comunicarea în cazul respectiv.

EXEMPLE PRACTICE PENTRU TUTORI

Redactarea unui e-mail formal

Facilitatorul prezintă principalele componente și reguli de exprimare ale unui e-mail formal și invită studenții să formuleze e-mailuri în baza explicațiilor oferite. Ulterior, se acordă feedback pe modelele furnizate de participanți.

Se poate realiza un chestionar (inclusiv prin platforme de quiz online precum Kahoot!) pentru testarea cunoștințelor studenților despre eticheta în e-mailurile oficiale și pentru pornirea unor discuții despre utilizarea mailului în context academic.

Exersarea utilizării inteligenței artificiale în învățare

Organizarea unei întâlniri pentru a prezenta avantajele utilizării inteligenței artificiale în învățare, precum și câteva indicații de optimizare a utilizării acesteia (formularea întrebărilor, strategii de antrenare a platformei etc.) poate reprezenta o activitate folositoare pentru studenți în vederea adaptării la cerințele mediului universitar.

Prezentarea modului de utilizare a Google Scholar pentru identificarea unor articole de interes pentru cercetările studenților

O altă întâlnire între tutori și studenții îndrumați de aceștia poate fi referitoare la utilizarea unor baze de date cu articole științifice precum Google Scholar. Tutorii prezintă principalele funcționalități oferite de astfel de platforme, indicații de optimizare a căutării în baza de date sau informații referitoare la selectarea articolelor potrivite pentru nevoile de învățare ale studenților.

Prezentarea modului de utilizare a Mendeley pentru gestionarea citărilor

Citarea articolelor poate pune dificultăți la început, astfel că tutorii pot organiza o întâlnire pentru a prezenta câteva reguli generale de citare specifice domeniului și pentru prezentarea unor platforme de gestionare a citărilor și referințelor bibliografice pe care studenții să le poată utiliza atât individual, cât și colaborativ.

EXEMPLE PRACTICE PENTRU TUTORI

Prezentarea modului de funcționare și a utilității site-urilor de cursuri online de tipul Coursera și Khan Academy

Tutorii pot integra în întâlnirile de tutorat și informații despre platforme de cursuri online gratuite de tipul Coursera și Khan Academy, precum funcționalitățile disponibile pe acestea sau integrarea acestora în cadrul planurilor de învățare și pregătire profesională ale studenților. Pentru creșterea motivației de învățare, se pot organiza întâlniri în care studenții să prezinte pe scurt lucruri interesante descoperit prin parcurgerea unor cursuri online în domenii similare celui de studii.

Organizarea unor sesiuni de prezentare a modului de utilizare a serviciilor colaborative de lucru în activitatea studenților

Tutorii pot prezenta modul de utilizare a unor platforme de tipul Google Drive sau Office 365 (inclusiv în funcție de resursele la care au acces în mod gratuit studenții prin conturile instituționale) pentru lucru colaborativ (elaborarea unor proiecte comune, acordarea de feedback, întâlniri online etc.).

RESURSE NECESARE

○ Resurse umane

- Cadrele didactice selectate ca tutori pentru câte un an/o serie/o grupă;
- Prodecanii responsabili cu activitatea studenților din fiecare facultate;

○ Resurse materiale

- **Spații pentru desfășurarea întâlnirilor;**
- **Eventuale materiale create/centralizate de către tutori;**

MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea activității de tutorat se realizează prin:

- Întâlniri periodice între prodecanul responsabil de activitatea academică și tutorii de an, pentru a rezolva eventuale probleme comunicate de studenți tutorilor sau pentru a monitoriza activitatea
- Întâlniri periodice între prodecanul responsabil de activitatea academică și studenți, pentru a discuta despre activitatea tutorilor
- Discuții periodice între prorectorul responsabil de activitatea academică și prodecani, pentru a identifica problemele comune cu care se confruntă studenții din facultăți diferite

Nu există metode de evaluare destinate activității de tutorat, însă universitatea a constatat faptul că multe dintre cadrele didactice care beneficiază de sporuri salariale în baza programului „profesor apreciat” * au activitate de tutorat.

** Programul „profesor apreciat” este un sistem de acordarea unor sporuri salariale cadrelor didactice nominalizate de studenți anual, la finalizarea studiilor.*

REZULTATE ȘI IMPACT

○ Îmbunătățirea comunicării dintre cadrele didactice și studenți

○ Sprijin acordat studenților pentru probleme variate:

- Dificultăți administrative
- Programarea stagiilor de practică și colocviilor asociate acestora
- Probleme de natură personală care afectează parcursul academic al studenților
- Consiliere în carieră sau direcționarea studenților către serviciilor dedicate din cadrul universității, în cazurile în care era necesar un sprijin aprofundat

PROVOCĂRI, LECȚII ȘI RECOMANDĂRI

Principalele **provocări** sesizate în activitatea de tutorat din cadrul UNITBV:

- Informații insuficiente ale persoanelor desemnate drept tutori cu privire la serviciile de sprijin către care ar putea îndruma studenții
- Lipsa unor compensații salariale destinate cadrelor didactice care își asumă rolul de tutori

Câteva **recomandări** pentru îmbunătățirea activității de tutorat ce pot fi preluate și de alte universități:

- Distribuirea periodică a ghidului destinat tutorilor de an în întreaga universitate, în special la începutul anului universitar
- Dezvoltarea de ghiduri și materiale adaptate specificului facultăților, pentru a sprijini mai bine tutorii în gestionarea activității studențești aferente facultății
- Identificarea unor modalități de recompensare financiară a cadrelor didactice cu rol de tutore, inclusiv prin sisteme de tipul celui implementat în UNITBV, de premiere a profesorilor apreciați de studenți
- Crearea unor rețele de sprijin între tutorii din facultăți diferite, pentru a putea beneficia de experiența și activitatea profesională a acestora, inclusiv prin schimbul de bune practici determinate de domeniul de specialitate
- Dezvoltarea unor legături strânse între tutori și persoanele în structuri sau funcții de conducere din cadrul facultății sau universității, pentru abordarea eficientă a problemelor ce țin de aceștia
- Desfășurarea unor activități de tip mentorat între studenții din ani superiori și cei din ani inferiori

Contact
echitate@uefiscdi.ro

Află mai multe
www.peo-echitate.uefiscdi.ro

Acest material este disponibil sub licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-Fără Derivate 4.0 Internațional (CCBY-NC-ND 4.0). Poate fi utilizat și distribuit liber, fără modificări și fără scop comercial, cu condiția menționării sursei.

Detaliile complete privind exercitarea drepturilor licențiate pot fi consultate la:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.ro>

Material elaborat în cadrul proiectului „Intervenții pentru învățământul terțiar – măsuri sistemice pentru prevenirea și reducerea abandonului universitar” (cod SMIS 322473) implementat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării.

Data publicării: aprilie 2026